1871. XVI. évfoly . 229. szám. Vasárnap, deczember 31.

Megjelenik mindennap a délutáni órákb

Előfizetési dij:
Egész évre 12 ft, félévre 6 frt
negyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautcza sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, a lelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdij. — Hirdetések felvétetnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utcza 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyilttéri czikkek:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési dijak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET KÖNYVTÁRA

Előfizetési fölhivás
a
„Kolozs. Közlöny"
1872-iki folyamára:

egész évre	12 frt o. é.
félévre	6 „ „ „
évnegyedre	3 „ „ „
egy hóra	1 „ „ „

Előfizetéseket helybeelfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur kyv.- és Keresztes Pál ur papirkereskedése.

A „Kol. Köz szerkesztősége.

Ó- és új év!

(Ss.) Mily óriási a különbség az ó-mult és a közel jövő között

Ha vissza tekintünk a lefolyt év kezdetére, látjuk hogyan folyik [illegible] atakokkal két [illegible] nemzet vére, hogyan marczangolja egymást [illegible] európai népcsalád két testvére, két legerősebb [illegible]ja, kik arra vannak hivatva, hogy az emberiség polgárosodásának ügyét vállvetve vigyék [illegible]bbre és előbbre, — kiknek nem egymást ke[illegible] vala vak dühvel fogyasztani, hanem azok ellen [illegible]melni kardot, kik a culturafejlődését gátolják a civilisatio és alkotmányos szabadság müveit mindenha lerombolni készek.

Ma az uj é küszöbén az [illegible] halálra birkozó óriások levetközék a gyülölet [illegible]dal dühét s mindketten az ado[illegible] és vett se[illegible] beheggesztésén dolgoznak.

A németeket nem bódá el a páratlan harczi dicsőség; de a franczián s becsülni tanulták az önmérséklet [illegible]ényét [illegible]lyos megpróbáltatásaikból hasznot huzva több [illegible]em a mulékony „gloire" bálványát tö[illegible] jénezik, nem keresik az erőt az imperialis pretorian[illegible]k hadainak számos voltában, hanem a szere[illegible]tlenség iskolájában okulva, a nemzetet tartják [illegible] erő végtelen forrásának, ennek kezeit teszi a haza védelmét, s hogy ez a kar edzett is [illegible]en de ügyes is, — hogy azt nemcsak a bravour, hanem a bölcs ész is vezethesse, gondjaik egyik legfőbbike a nép nevelése, hogy a lángeszekben soha sem szükölködő nemzet kiváló férfiainak intéseit, a nép millióinak felvilágosult, érlelmileg megerősödött fiai figyelhessék, követhessék.

A balsors ez a legjobb iskola egyesekre ugy, mint egész népekre!

A büszke franczia, e csak imént hatalmas nép szorgalommal gyakorolja, tanulja a nyugodt megfontolás, a belerők lassu, de biztos uton való sokszorozása, fokozása, nehéz müvét.

Tanuljunk mi is e részben tőlük!

Vannak ott is pártok; de a hazát ért veszély észre terité a leghevsebb vérüeket is: háttérbe szoritják a pártczélokat, nehogy a haza egyetemes ügye szenvedjen hátramaradást.

Most a harcz férfiai elnyugodtak, a béke olajágát lengetik a legerősebbek is.

Ez a pillanat szintugy adva van arra, hogy a kisebb államok is megkétszerezzék, megtizszerezzék belerőiket, értelmi tőkéjöket, s anyagi jóllétüknek alapjait megvessék. Ezekre nyujt módot az uj év, melynek küszöbére léptünk.

Mi 1871-et nem sorozhatjuk a semmit-lenditès évei közé. Nemzeti haderőnk tekintélyes számra növekedett;

állami kiadásaink ugyan nagyobbak, de jövedelmi forrásaink is bővebbek lettek;

anyagi gyarapodásunk eszközei szemünk látára sokasodnak;

tanügyünk is emelkedett s csak imént egészen elhanyagolt népnevelésünk már is sokat igérő csirákat hajt, nemcsak, sőt néhol már is gyümölcsöz;

igazságszolgáltatásunk reformja megtestesült, s

a jobb közigazgatásra ép most folynak az előkészitő lépések, municipiumaink tiszt.- és bizottmányujitásai által: szóval **ezt az évet nem vesztegettük el.** Mi, a kis magyar nemzet, sokat tettünk meg az 1867-ki kiegyezés **békés** alapján abból, a mit a nagy franczia **csak** az élet-halál harcz örvényének szélén tanult megkezdeni.

Haladjunk **tovább** a megkezdett uton. A közmivelődés, közvagyonosodás egyetlen mezejét se hagyjuk parlagon! Használjuk a békét, hogy a netaláni harcz napja talpon, anyagilag és szellemileg erősen találjon. Igy az ujév áldás éve lesz Magyarhonra.

A „Kol. Közl." eredeti távsürgönye.

Lemberg. Wodziczky vezetése alatt egy lengyel küldöttség megy Bécsbe s emlékiratot nyujt át ő Felségének Galiczia állapotáról. A lengyelek és csehek közt nagy a szakadás, a lengyel vezérek semmit se akarnak tudni a cseh követelésekről, önállólag müködni szándékuk.

Páris. A törvényhozás palotájának, ugy a Thiers lakásául kiszemelt l' Elysée palotának helyreállitásán nagy sietséggel dolgoznak a munkások százai.

Szt.-Pétervár. A polgári kormányzatnál eddig alkalmazott katonákat polgári egyénekkel váltják fel. Finnland oroszitása teljes folyamatban, a tannyelv is az orosz, a finn és svéd nyelv csak mint rendkivüli tantárgy szerepel.

Smyrna. Kis-Ázsiában nagy forrongás a mohamedánok közt, több ezeren áttértek a keresztény hitre, köztük mollahk is.

Legujabb táviratok.

Bécs, decz. 28. A szertartás a trónbeszédnél a legünnepélyesebb volt. A császár és császárné ugy a terembe belépéskor, mint annak elhagyásakor szünni nem akaró üdvözlő kiáltással fogadtattak. A trónbeszéd majd minden pontja élénk éljenzéssel szakittatott meg, különösen azon a helyen, mely azt mondja: Ausztria népei az államjogi perpatvarba belefáradva, rendet és békét akarnak.

Becs, decz. 27. A kormány holnap terjesztendi elő az 1872 ki budgetet. A „Reichsrath Corr." szerint a rendes állami kiadások 303 104,148 frt, a rendkivüliek 56.276,785 frtot tesznek; összesen: 359 380,033 frtot a 308.599,839 frt állami bevételekkel szemben; tehát a deficit 1872-re 50.781,074 frt. Előterjesztetnek továbbá a külügyminiszterium és a Lloyd-társaság közt tengeri postaszolgálat iránt kötött szerződés; a német birodalommal kötött távirda szerződés; az adóknak 1872. mart. végeig leendő szedése iránti törvényjavaslat; az 1871-ki 3.591,464 frt póthitelre vonatkozó törvényjavaslat.

Páris, decz. 26. A chaumonti helyőrségből egy porosz tiszt eltünt. A porosz hatóságok azt állitották, hogy e tiszt megöletett, s ennélfogva kezeseket akartak elhurczolni. Azonban az eltünt tiszt Dijonba ment, bejegyezteté magát az ideg legióba és elutazik Algirba. A poroszok azt állitják, hogy ezen ember tébolyodott; mig a franczia hatóságok tagadják ezt. Az ügy a jelzett stadiumban van.

A „Journal de Voriziers" jelenti, hogy Revin lakossága és a bajor katonaság közt előfordult viszálykodás miatt a poroszok e hó 15-én egy kezest elhurczoltak.

Bukarest, decz. 27. A miniszterelnök kinytlatkoztatá a kamarában, hogy a kormány a vasuti kérdésre vonatkozó programmból kabinetkérdést kénytelen csinálni, és elbocsáttatását vagy a kamara esetleges feloszlatását tartani fenn magának.

Társadalmunk bajai
különös tekintettel
az öngyilkosságra.

DOBRÁNSZKY PÉTER,
jog- és bölcsészettudor, kir. jogtanártól.

XXI.

Ha az ember önnönerejére és tehetségére volna szorulva, és magának kellene mindent önmagáért tenni, akkor legegyszerübb szükségleteit is csak a legnyomorubban fedezhetné. Egy kalapácsot vagy egy szeget egész élete összes munkájával sem volna képes előállitani; mert az egyetlen ember kénytelen volna magát a hegyek mélyébe bevágni, onnan napfényre hozni és feldolgozni a vasat. Szóval: még csak képzelni sem lehet, menynyivel többet nyer az ember a társadalomtól, mint a mennyit viszont szolgáltatni képes, ugy, hogy

TÁRCZA.

Egy irodalmi ereklye.

II.

Előbbi czikkemben feltüntettem, hogy keletkezett s fejlődött fokonként bensőbbé Kazinczy és Cserey között az a [illegible]s barátság, melynek egyik emlék-kapcsát ezen Kazinczy által munkácsi fogságában 1800. oktober táján irodalmi ereklye képezi.

[illegible] szerint, itt még egy pár levéltöredéket [illegible]másközti viszony illustrálása [illegible] a Cserey irodalmi tö[illegible] [illegible]mányu atyja hát[illegible] [illegible]l önmaga [illegible] [illegible]svártt ki is adta [illegible] vigjátékot. Még [illegible]meg a magyar [illegible]irása az 1797- [illegible]j. Cserey Far[illegible] [illegible]tott lapra ter[illegible] [illegible]agy-Váradon: [illegible]lés." E könyv [illegible]ellenző megjegyzést nyomatta: [illegible] van nyomtatva, bizonyitására annak, [illegible]agy-váradi Tipographia nem ér egy batkát." [illegible]tve volt már, hogy Döbrentei Gábor az Er[illegible] [illegible]zeum megindításakor — mintául arra nézve, [illegible]ikép volna ez létesithető több magyar városban, — egy literariai egyletet hozott egy[illegible]. Tagjai voltak ennek: Buzna Lázár, Koros Imre, B[illegible]zy Emil, Döme Károly kath. tanárok, Molnos Dávid, Szász Mózes, Szilveszter György unitárius tanárok, Lieeman Márton luth. pap. Lengyel István, id. Szilágyi Ferencz, Hegedüs Sámuel ref. tanárok, továbbá Fricsi Fekete Ferencz, Gyarmathy Sámuel, Kenderessy Mihály, Szabó András. E szép egyesületnek volt szivvel-lélekkel buzgó, anyagi és szellemi áldozatokra kész tagja Cserey Farkas is. **) Összeköttetésben állott a két haza legkitünőbb iróival, többek közt Kis Jánossal is, ki öt leveleiben mindég „Szép lelkü Csereynek" szólitá.

„Szép lelkü Cserey! — igy szólitá meg őt Kazinczy is 1806 mart. 14-ki levelében. — Igy szólitalak meg én is — ugymond — mint Kis János szólita meg az itt menő levélben; és valamint Ciceró, midőn letett a consuli méltóságot, s a rendelés és szokászerint megsküdt a nép előtt, hogy ő ezt a hivatalt a népnek javára viselte, az esküvés mellé még azt esküdte, hogy **igazán esküdött**; ugy esküszöm én is, hogy Kis és én a legérdemlettebb titulusodon szólitánk. Valóban, barátom, emelkedik lelkem, midőn barátságodnak édességét érzem, nem győzök elég hálákat adzi a végezéseknek, hogy ismeretségedre, s barátságodra méltóztattak. A ki ezt ugy mondja, mint én, annak nem szükség azt mondani, hogy igyekezni fogok megtartásán. De mondom mégis nem mintha reá szükségvolna, hanem ugy, mint a szerelmesek, a kik gyönyörüséget lelnek annak minden órában való előhozásában, noha érzik, hogy őket a szerelem elválaszthatlanul együvé kötötte."

Ugyan e levélben barátja és sógora, Wesselényi Miklós [illegible]nét e sorok kiséretében küldé meg neki Kazinczy: „A Wesselényi képei közül ismét kaptam kettőt. És igy vedd felét, **animae dimiduum meae!** A Wesselényi képe, melyet itt [illegible]szel, a Göthée mellett állott könyvemben." Göthe[illegible] Kazinczy, Cserey ajándékából birta.)

1806. mart. 5-én Barcsay Ábrahám ezredes, korának egyik jónevü költője (mint [illegible] tudomás szerint akkor nevezték: poeta elegans) Erdélyben, Csórán elhalt; midőn Cserey ezt Kazinczyval tudatá s szándékát, hátrahagyott versei kiadása iránt, Kazinczy a legmelegebb buzditással sürgette őt, hogy Barcsay verseit szedje össze, rendezze s adja ki. „Áldozni fogsz [illegible] — igy biztatá — a Barcsay Ábrahám árnyékának vele, [illegible]ozni a hazának, s egy szép tettedben való gyönyörkö[illegible] szerezsz jutalmul."

Cserey nemes lelkülete, elismerésre mél[illegible]ldoza[illegible] készsége s törekvései Kazinczyt egészen a [illegible]itésig ragadták olykor iránta. „Oh áldott legyen az az [illegible] — irá 1806. május 29-én Csereynek — a mely [illegible]m neked barátoddá tett, mely lelkeinket oly szoros [illegible] czokkal csatolta együvé! Mennyi uj, szokatlan örömökkel élek a miόta szeretsz! Mint emelkedik lelkem, midőn azon kivánságtól telik el, hogy barátságodat változás nélkül, fogyás nélkül birhassam. **Esto perpetua!** Fogj kezet édes barátom s csokolj meg lélekben. Az enyém téged, midőn ezt irom, midőn ezt olvasni fogod, szent öleléssel ölel meg."

E levele folytán buzditja, hogy Barcsay müve kiadása iránt, Barcsayné huzalkodása miatt még ne csüggedjen el, éljen fortélylyal. Válasszon oly embert közbenjáróul, a ki Barcsaynénál mindenható. Barcsayné ne is tudja mi történik. A Barcsay kéziratai nem az ő vagyona, hanem a Hazáé.

Midőn Cserey gyermekre való örvendetes kilátását irta meg Kazinczynak, az igy felelt levelére: „Ha Csereynek fia volna, s ha azt láthatnám, hogy gyermekeink vonszatnak egymás iránt, oh mely édes volna nekem **minden tekintetben** látni ezt a gyönyörü ideáju egységet."

Elég is lesz az adatokból. Ha teljes mivoltában akarnám jellemezni azon benső baráti viszonyt, mely Kazinczy és Cserey között évtizedeken keresztul szakadatlanul fennállott: kifogyhatlan volnék az adatokból, melyeket egymás közti levelezések nyujt. Kazinczynak Csereyhez intézett levelezése (l. az Erdélyi Muzeum birtokában) egy jó nagy kötetet képez, s kilátásunk van rá, hogy nem sokára ki lesz adva. Itt még csak annyit jegyzek meg, hogy Kazinczy Cserey leveleit „véghetetlenül kedveseknek," őt, „nagy igen nagybecsü kedves barátjának" irta mindég leveleiben és ezeknek adott kifejezést azon szép költői levelében is, melyet „**Cserey Farkasnak**" czim alatt hozzá intézett, s melyben többek között buzditólag igy szól:

— — — — — — Örülj
Tündöklő származásodon s kövesd
Atyádnak tisztán fénylő nyomdokit,
S haladj megfutni kezdett utadat.
Fényt birni, s a fényt érdemelni: disz;
Nem birni, s érdemelni: nem kevésb disz;
De birni s meg nem érdemelni, szenny.
Ezt mondja szived, ezt leghübb barátod.

Cserey és Kazinczy közti barátságnak töredezett képét már elmondottak eléggé kidomboritják. Méltán nevezé Cserey „a legtisztább és legbecsesebb barátságnak" a mely kettőjöket egymáshoz kötötte, s melynek jeléül, [illegible]nt tisztelt kincset, a munkácsi fogságban, eczetbe[illegible] [illegible]tott rozsdával irt Kazinczy ereklyét, ajándékban [illegible]a.

E [illegible]tetben, mint két ily hazafi barátságának zálogjele, [illegible]ses ezen irodalmi ereklye.

De [illegible]essé válik az által is, mert nyelvünk nagy reformatora, Kazinczynak munkácsi magános börtö[illegible]en laktá[illegible] ottani gondolatai s érzelmeinek tele irt [illegible] könyv[illegible]lt az.

[illegible] van ereklyének irodalmi becse is. A benne [illegible] után Ossiántól forditott Karrik-Thura, [illegible] sok tekintetben különbözik a Kazin[illegible] [illegible] kötetében [illegible] megjelent ujabb [illegible] gondolkozás [illegible] mint a sok [illegible] szövegből [illegible]

[illegible] kesztőségének rendelkezésére bocsátom.*) Lássa meg, a kit érdekel. mivel foglalkozott irodalmunk teremtőjének és nyelvünk reformatorának nagy szelleme, rideg börtönében egykoron. A „Philologiai jegyzések tulajdon elmélkedésimből" czimü jegyzetek, magyar szóalakoknak rokon olasz, német, szláv, franczia szókkali összehasonlitásából állanak.

E felirat alatt **Szép szók:** a következő szavakat sorolja fel: szövétnek, lenge, lejhe, siulik, göndül, özön, tenger, temérdek, roppant, bádgyadt, galád, gyáva, negéd, tengeni, öszvér, testvér, varangyék, kártékony, pulya, pór, zeherje, fennláto. **Pajkos vagy alacsony szólások:** toprongyos, lipántos, haczuka, libernyák, lompos, gubanczos, bozontos, daczos, makranczos, házsártos, zsémbes, dúzzadt, durczás, göcsöre, kurnyászkodni, vanyiga, pikó, gubó, tacskó, váz, kamasz, mihók, fajankó, pribék, kölyök, koloncz, czimbora."

A térből kifogytam. Még el kell mondanom, hogyan került az ereklye egy magánkönyvtárba.

Midőn gróf Kemény József meghalt, tudjuk, hogy összes tudományos gyüjteményeit ogy létesitendő erdélyi országos muzeumnak hagyta. Muzeum nem volt. Egy pár ifju journalista izgatott mellette, gróf Mikó az ügy élére állt s az ügy barátai körülötte tömörültek. Ezek közt volt Mike Sándor, Kemény Józsefnek éltében benső barátja, ennek halála után nagybecsü gyüjteményei rendezője és őre, ki maga is gazdag kézirat gyüjteményt ajánlott fel egy létesitendő Muzeumnak. Alig kezdett nagy mérvet ölteni a muzeum létesitése körüli mozgalom, már jó elején, egy Szilágysági ember állitott be Mikéhez s felhivta figyelmét a Csereyek könyv és kézirat gyüjteményére, ajánlotta neki, s kérte járjon közbe, vétesse meg a muzeummal. Ő — ugymond — ismeri a Csereyek jószágigazgatója, eléadása után e gyüjteményeket, és sok becses ritkaság van közöttük. Imitt is egy irodalmi ereklye — mondá zsebéből elővonva e kis könyvecskét — ön becsüli az efféléket, tartsa ezt meg, s szerezze meg muzeumunknak ama gyüjteményt, mely sok érdekes ritkaságot rejt, nehogy vagy idegen kezekre kerüljön, vagy szerte legyen hordva az utódok által.

Igy jött ez ereklye Mike Sándor birtokába; Kazinczy azon joslata, — hogy „lesz idő, hogy oly valaki fogja megilletni a ki tisztelni fogja Cserey emlékezetét ennek megtartásáért" — bételjesült. Mike ilyen ember volt. A kis könyvecskének pergamenből csinos tokot készittetett, nagy becsben tartotta, s tudományszerető barátainak örömmel mutogatta. Igy mutatta meg kevéssel halála előtt nekem is könyvtára egyéb nevezetességeivel együtt:

N—s.

*) L. Sieb. Quartalschrift VI. 283. l.

**) E külömböző elemekből álló irodalmi egylet gyülései felől azt jegyzete el maga Döbrentey: „Teljes megnyugvást lehetett e gyülésekben érezni egyebek közt a többfele vallásuak barátságos együttlételén is. Egyiknek sutott eszébe a különböző vélekedés miatt, fájdalom! még másutt még most XIX-ik században is mutató egyenetlenség." Ezt csak azér idézém, mert ha fél század után, egy tekintetet vne Döbrentey Kolozsvár irói [illegible] anyára nem na róluk ilyet.

*) E kiváló fontosságu és nagybecsü müvet a [illegible] nagyobb köszön[illegible]

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

bátran állithatjuk Bastiattal, miszerint minden egyén egy napon át többet fogyaszt, mint a mennyit egy maga ezer év alatt előállitani képes lett volna. Épen azért balga felfogás az, mely a társadalmi tartozásokkal azon ellenvetést állitja szembe, hogy bizonyos időn át leróhatja kiki a társadalomnak rátörtént befektetéseit; mert egy emberi élet és egy embernek a tehetségei ezen ezredéves adósságok lerovására elégtelenek. Mindenki kötelezve van tehát legalább annyit fizetni vissza a társadalomnak a vett javak fejében, a mennyire a természet képesiti és — ugyszólván — kötelezi. — A ki azonban öngyilkosság által elébb, mint a természet rendje kivánná, tönkreteszi viszontszolgálati képességét, az tökéletesen egy szempont alá esik a már többször hivatolt hamis bukóval, a ki még annyit sem térit meg hitelezőjének, a mennyi tehetségében állana, hanem a helyett, tovább áll és csalárdul kivonva magát kötelességei alól, másnak gonoszul kárt okoz. A társadalom mindenkinek szükségképi és természetes hitelezője, ugy, hogy minden ember évezredes adósságokat hord vállain, mert a társadalmi világ nem egyéb, mint egy mühely, melyben az emberek solidáris munkaviszonyban dolgoznak együtt és egymásért. E kölcsönhatás törvénye minden időn és távolságon át összefüzi az embereket az emberekkel, a halottakat az élőkkel, — mindenünket másoktól kaptuk, magunknak a szerzésben alig észrevehető részünk van; épen azért tartozunk mindent visszaadni annak, a kitől kaptuk: **az emberiségnek,** már ha más alakokban is, csak egyenértékeket törekedjünk visszaszolgáltatni. A ki megfelejtkezik a hallgatag szerződésről, melyet a legelső jónak elfogadásával kötött, régi vagy jelenlegi, ismeretes vagy eltünt milliónyi hitelezőivel, kik őt a dolgok- és léte kezdetétől fogva már előkésziték, táplálták, melengették, oktatták: az csalárdul kijátsza rendeltetését és azt a részt lopja, mely a társadalmi lét asztalán neki jut a lakomából. [27])

Ha már szomoru csapásként kell türnünk a balsorsot, mely elragadja a gyermeket, az ifjut, mielőtt visszatérithették volna valamit az emberiségnek a ráforditott áldozatokból: kebellázitó méltatlankodást és sujtó itéletet hi fel a fejére az, a kit a természet kötelmei teljesitése végett tehetségekkel áld meg, de azokat használatlanul elássa önnönmagával az öngyilkosság sirgödrébe. Az öngyilkos számára tehát a nemzetgazda sem tud más mentséget felhozni, mint oly körülményeket, melyek a szerencsétlent beszámitásra képtelenitik. Ily esetekben egy magasabb végzet előtt megnyugszik a kebel vád és kárhoztatás nélkül, sokszor, ha nagy a veszteség, a fájdalom fulánkjaitól összemardosva.

Hogyan is lehetne igazolni az örökre távozót, midőn szivtelenül dobja el magától azt az esdeklő anyát, a ki koporsójából is kivenné — a hazát! Oly igazán szivből szakadt kiáltás és felemelő szózat az, melyet legnagyobb költőink egyike összetört hitének gyászos romjai felett intézett a nyugvóhoz: „Van kiért ujra születni a halottaknak, feltámad bennünk az eltemetett haza!“ Bár minden keblet átrezegne a fohász: „Hazánk Istene! ne engedd megtanulnunk, mi az elcsüggedés, mi a jövendő feletti kétségbeesés! Adj erőt sziveinknek, hogy a hazáért élni tudjunk, add emlékezetünkbe, hogy van egy magára hagyott szenvedő anyánk, kivel együtt szenvedni, kiért fáradni és türni, kiért élni és meghalni, a kit még a sirban is, még az égben is szerelmünkkel átkarolni fiui kötelességünk! Ne legyen erősebb érzelem szivünkben soha, mint az ő fájdalma! ne kivánjuk magunknak a nyugalmat előbb, mig őt meg nem nyugtattuk, és maradjunk meg helyeinken még akkor is, a midőn keserü az élet s kivánatos a halál!“*)

---

[27]) E. Pelletan: Nouvelles heures de travail. 1870. Paris.

*) Jókai: Nyári Pál hamvai felett.

Lajthán tulról.

Bécs, decz. 27. A bir. tanács mai ülésében, miután a belügyminiszter. Lasser, a korelnök Pascotini bárótól a fogadalmat átvevé, a korelnök egy, az alkotmány álláspontját hangsulyozó rövid beszédet tartott; szavait Ő Felségére mondott „éljen“-nel végezve, mit a gyülekezet lelkesülten viszhangzott. Frre az egyes képviselők tették le a fogadalmat; — azon közlés után, hogy holnap a trónbeszéd felolvasása és közvetlenül utána ülés leend, a gyülés feloszlott.

A Felsőházban. Az elnöknek a miniszterelnök, által lett bemutatása utá az elnök hg. Auersperg Károly beszédet tartott, melyben legelöl is elődének érdemeiről emlékezve meg, kéri a háznak jóakaró támogatását. Szónok mondá, hogy nem akarja a létezett vaszélyeket fejtegetni ki, mert a legértekesebb vagyon, t. i. az össz-jog meg van óva. Ő első sorban szilárdnak tartja azon reményt, hogy a minden kétségen felül álló alkotmányhüség, párosulva körültekintéssel és erővel, az állam hajóját átvezetendi a szirteken, melyeken az szétmállással fenyegettetett; tudja, hogy a honnak minden őszinte barátja azon óhajt táplálja, hogy az államjog souverainitása sehol se helyeztessék kérdésbe; az állami czélok felett ne uralkodjanak párt-czélok; sőt inkább a birodalom erősen tagozott és tekintélyt parancsoló nagy állam maradjon, hogy — küldetése folytán — benn minden néptörzset egyaránt megvédhessen, és kifelé mindig hangoztathassa nyomatékos szavát az európai béke érdekében. Az urak-háza egész bizonyossággal elvárja a jelenlegi kormánytól, hogy a törvény által béke fog létrehozatni; névszerint az alkotmány folytán, melynek az urakháza mindig biztos gyámola volt. Az elnök a császárra mondott éljen-nel végzé beszédét, mit a gyülekezet lelkesülten visszhangozott. A beszéd ismételt tetszéssel fogadtatott.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, deczember 30.

— **Kolozsmegye** decz. 29-ki bizottmányi gyülésében a jegyzőkönyv magyar és román nyelven felolvastatván, hitelesittetvén, a decz. 28-ki szavazás eredménye vétetett számba; megválasztattak a biráló bizottmányba: Macskási Pál, Zeyk Dániel, Hosszu János, Simon Elek, b. Kemény János. Az igazoló választmányba Berde Áron, gr. Kornis Albert, Vajda László, Petran János, Sárkány Ferencz. A fegyelmi választmányba: B. Kemény János, Deési Sándor. Az állandó választmányba: Bokros Elek, Bretfeld István, Gyarmati Zsigmond, P. Horváth Kálmán, b. Jósika Lajos, b. Kemény János, gr. Kornis Albert, Macskási Péter, Velics Károly, Berde Áron, gr. Eszterházy János, Korbuly Bogdán, Lészai Gyula, Simon Elek, Szabó József, Lészai Eerencz, Sárkány Ferencz, Duha Imre, Nagy József, Pap Gábor, Rosescu Vazul, Trombitás Ananiás, Vajda László, Hosszu Teofil, Maxim Lázár, Nemes Péter, Pap Elek, Binder Mózes, Herczeg Sándor, Rosenberger Bernat, Szentiványi Ferencz és Gámán János. Benyujtatván a candidáló bizottság munkálata a tisztviselők megválasztására került a sor. Nemes Péter alispáni jelölt visszalépvén, ugyan az ő inditványára közfelkiáltással Kolozsmegye alispánja lett a köztiszteletben álló **Macskásy Pál** hazánkfia; a többi tisztviselőkre délután folyt a szavazás.

— **A decz 27-iki** minisztertertanács délelőtt 10 órától este 8 óráig egy huzamban tartott, s a tanácskozás csak félórára szakasztatott félben, mely allatt a miniszterek ebédeltek. A még ez üléssza alatt előterjesztendő tvjavaslatok, a horvát ügy, a vasuti szerződés s egy személyi kérdés képezték a tanácskozás tárgyait. Ez utóbbi kiegyenlittetett Lónyay s Kerkapolyi miniszterek Bécsbe utaztak; s Lónyainak e bécsi időzése alattt fogaak befejeztetni a Langrand-ügyben is a tárgyalások,

— **Gr. Lónyay Menyhért** miniszterelnök Verseczen 572 [...] ótöbbszéggel országgyülési képviselőnek választatott.

— **Vámbéry Armin** legközelebb be fogja fejezni Bokhara és Transoxania történetét azon keleti kéziratok alapján, melyeket részint ő maga, részint a nemrég elhunyt angol utazó Burnes Sándor és más ujabbkori utazók hoztak magukkal Középázsiából.

— **Egy szerezsán csapat** alakitására ő felsége rendeletet adott ki, melyben ezt mint a horvát-szlavon határőrvidék védelmére szánt országos őrséget jóváhagyja. A csapat egy őrnagyból, hadnagyszárnysegédből, számadó tisztből, őrmesterből, főszerezsánból, két szerezsánból, két századosból, két főhadnagyból, tizenegy őrmesterből 52 másod főszerezsán és 141 elsőrangu és 142 másodrangu szerezsánból fog állani. — A csapat oly altisztekből egészittetik ki, kiknek nyilvános szolgálatra igenyök lehet, tehát kiszolgált sorkatonák és honvédek. Mint katonai testület a zágrábi katonai főparancsnokságnak, mint rendőrcsapat azonban a katonai örvidék politikai hatóságainak lesz alárendelve. A rendes szolgálati idő két évi tartam lesz. Megelégedésre kiszolgált harmadik év után a legénység 50 frtot, a hatodik év után 100 ftot, a tizenkettedik kiszolgált év után 150 ftot, a tizennyolczadik év után 200 ftot kapnak jutalmul.

— **„Salamoni itélet“** czim alatt a következőket olvassuk: Michigánban vád alá helyeztetett az ottani orvos azon okból, mert ápoltjainak egyike meghalt. Az orvos ozonban a biróság által fölmentetett s az itélet a következó volt: az orvos mindent megtett a mit tehetett, s mindazon orvosságokat megrendelte, melyeket névleg ismert.

— **Jubieum.** A „Vossiche Zeeitung egyike a legjelesb német hirlapoknak a jövő év februárjában ünnepli meg 150 éves fennálását.

— **Hudson György**, kit egykor óriási vaspályavállalatai miatt „vaspálya király“-nak neveztek el, kinek megmérhetlen gazdasgága és befolyása sok ezer hizelgőt és még több irigyet szerzett, e napokban, mint a „Times“ irja, 70 éves korában, szegénységben meghalt. Néhány hónap előtt gyüjtés történt, hogy az egykori vaspályakirálynak szerény életjáradékot lehessen venni.

— **Földrengés.** Buenos-Ayresből decz. 17-éről azt táviratozzák, hogy Oran városa Salta tartományban 9 óráig tartó földrengések által egészen romba dölt; de emberélet csak kevés veszett el.

— **Jövő 1872.** évi január hóban az ezüstárkeletpótlék valamennyi, ennek beszedésére jogositott és e jogot igénybe vevő vasutakon a magyar korona területén 15%-kal lesz számitandó.

— **A m. k. pénzügyminiszter** Römer Frigyes topánfalvi pénztárellenőrt a görgényi erdőhivatalhoz pénztárnokká s Breckner József erdőgyakornokot a topánfalvi erdőhivatalhoz pénztárellenőrré nevevte ki.

— **Samil** a kaukauzusi hös családja legközelebb Konstántinápolyban készül letelepedni; egy fia azonban, valószinüleg az, ki az orosz hadseregben szolgál, ezen birodalom alattvalója akar maradni s engedélyért folyamodott a pétervári kormányhoz, hogy orosz hangzásu Samylev nevet viselhessen. A „Birzs. Viedomosti“ értesülése szerint, pedig a pétervári tudományos akadémia Motke tábornagyot tiszteletbeli tagjává választotta.

— **A patkányok eldoradoja.** Egy aradi jóravaló iparossal történt, hogy Szathmárvárosában lévén dolga, beszállott ott a „Fehér ház“ czimü vendéglőbe harmadmagával. Éjjel egyszer csak valami sajátságos érzés által veretett fel álmából: mintha az egész derekaly életet nyert volna alatta, csak ugy nyüzsgött mozgott és emellett egyik lábuján is pogány éles fogak harapását érezte Természetesen nem vette tréfára a dolgot s felugorva gyertyát gyujtott. S oh iszonyat, akkor látja, hogy az a sok nyüzsgő s harapdáló valami, nem volt egyéb, mint egy nagy sereg patkány, melyek öt, illetőleg az ő lábait szemelték ki, hogy jó napot csináljanak, sőt a mi több, e kedves állatocskák nem igen ijedtek meg, hogy a gyertyafény megvilágitá turpisságukat, mert a jó ember sehogy sem tudta lerázni azokat magáról. Végre azután utazó társai, kiket az éjjeli látogató [...]lle[...] épen legkeresettebb tonusban tett nyilatko[...] felverték álmukból, tudták hogy nehezen, [...] min[...] kézzel foghtó argumentumnak erőteljes [...] appl[...] után a kemény szivü és éles fogu ve[...]ndégek[...] szavonulásra inditni. Igy azután csak an[...] mennyire[...] megmenthették magukat a vég elpuszt[...]ástól[...] pedig ez a vendéglő „első emelet[...]ben;“ el[...]hetni, hogy a még a földszinten lehet [...]gazán bold[...]águk a nevezett vendéglőben azon ked[...] és kis állato[...]ak, melyeknek patkány a nevük.

Sajtóhiba: [...]ság[...] elöl tévedésből [...]unk 228-ik számának 1-ső ujdon[...] ada[...] Déván stb, — u[...]dt ki „**Eredeti távirat.**“ Fel[...] ali[...] njává választatott[...]is Szereday Ignácz Hunyadmegye[...]

(—) **Nemzeti** [szin]**ház.** decz. 29-én „Babérfa [...]ldusbot, vagy [...] költőnek három tele“ Helte[...] [...]ka adatott Szá[...] [...]r látott alakok, még többször [...] és olvasott fejlem[...] s egyátalában a leleményből mi[...] kevesebb részt m[...]ban foglaló szinmü. Henrich köl[...] szerepét Kovács [Gyu]la müstudiummal játszá, a leg[...]ezebb szenvedély [...]ámzó terhe alatt sem fáradt ki, [...]den szava, minden [m]ozdulata átgondolt volt; különö[...] az utójátékban — [...] arczjáték s az indulatok ném[...] [be]fejezését emeljük [...] Erval Teodor (Mátrai) rejtély[...]tünk, ki eleintén s[...]t, de utazási szenvedélyiért, még [...]relmét is feláldozza, [...] néző szeretné megkérdezni[...]e: miért jövél ide, [...] mit sem szólsz, és mit sem te[...]sz? Különben min[...] Mátrai, mind **Boér Emma,** [Sze]**ntgyörgyi, Kassai Erdélyi,** a hosszu expositio n[...]zségein, fölyékony sikerült játékokkal igyekeztek [...]nyiteni. Közönség [m]eglehetős számmal. [...]árnap, decz. 31. „[Mo]lnár és leánya, vagy a lelkek [...]dorlása karácson éjjén.“ Dráma 5 felv.

Közönség [k]öréből.

Nyilatkozat.

Az felmerült hirrel szemben, mintha a helybeli tanitónő[...]pezdére vonatkozó, [...]lapok 225-ik számában meg[je]lent közleményt én [ir]tam volna, kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, miszerint én a „K. K.“-ben soha sem [ir]tam s az emlitett cikk szerzője nem én vagyok.

Kolozsvá[r]t, 1871. deczember 28-án.

Moldován Gergely.

Árjegyzék a Kolozsvártt dec. hó 28-án tartott hetivásárról (alsó mérő középár) Tisztabuza 5 frt. 30 kr. Elegybuza [...] 66 kr. Rozs [...] frt. 22 kr. Árpa 2 frt. 10 kr. Zab [...] 90 kr. Törökbuza 3 frt. 70 kr. Pityóka 2 frt. 64 kr. [Ma]rhahus fontja [...]0 kr.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Decz. 27-ről: 5% [Met]alliques 6[...]0 5% Nemzeti kölcsön 72.—. 1860-di [á]llamkölcsön 103.80. Bankrészvények 811. Hitelrész[vények] 329.—. London 116. 60. Ezüst 547.—. Cs. k[...] 5.5[...]. Napoleondor 9.28.5/10

Földtehermentesitési k[ötvények]: Magyar 79.—. Temesi 76.50. Erdélyi 75 75. [Hor]v.-Slavon —.—.

Id. felelős szerkesztő: [...]ndor János

Nyiltér.

(277) 30

Titkos betegségeke[t]

és

tehetetlenség[et]

(elgyengült férfierőt)

gyógyit gyökeresen fényes és tartós [...]ker biztositása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész

Rendel naponként délelőtt 11 órától [...]

délután 3 ór[...]

Lakik Pesten, Lipót [...]

Dij[...]

na[...]

Legújabb biztositott

1870-diki

hollandi díj-kisorsolás.

[H]uzás január 15-kén 1872-ben.

Nyeremények:

1 főnyeremény

[...]000 forint hollandi ezüstben

5	melléknyeremény à	40,000 forint	=	200,000 ezüst forint
2	"	30,000 "	=	60,000 "
1	"	20,000 "	=	20,000 "
[illegible]	"	10,000 "	=	70,000 "
[illegible]	"	5,000 "	=	35,000 "
[illegible]	"	3,000 "	=	12,000 "
[illegible]	"	2,500 "	=	10,000 "
[illegible]	"	1,000 "	=	120,000 "
20	"	500 "	=	10,000 "
222	"	200 "	=	44,400 "
[illegible]	"	100 "	=	17,000 "
[illegible]60	"	50 "	=	8,000 "
[illegible]40	"	40 "	=	16,000 "
20	"	15 "	=	[illegible] "
40	"	10 "	=	400 "
17	"	8 "	=	136 "
17,500	"	4 "	=	70,000 "

sat. sat.

Ebből 6000 sorsjegy nagy [...] nyereményekkel már **1872 január 15-kén ki[...] huzatni.**

Az **1872 január 15-ki főhuzáson** kivül évenként több huzás lesz. — Ezek szakadatlanul addig fognak folytattatni, mig a meglevő sorsjegyek összes s[...] akár [...] nyereményekkel, akár névértékökkel ki lesznek huzva.

Az évi huzások határideje, valamint az azokban kihuzandó sorsjegyek [sz]áma és nyereményei, minden sorsjegy hátán föl van jegyezve.

Utánfizetések, a **következő évi** huzásokban való részvét biztositásául nem tör[t]énnek. A vételárt tehát nem lehet **soha** elveszteni.

Minden huzás után ki fognak a nyeremények az ezzel különösen megbizott **pénz[ü]gyi bizottság által, levonás nélkül és pengő pénzben, azonnal fizettetni.**

Vidéki nyerők minden nevezetesebb bankintézetnél **fölvehetik a nyereményt a sorsjeg[y] kiadása** mellett.

Ezen dijkisorsolás főelárusitásával levén megbizva, az **érték készpénzben és bérmentes beküldése mellett**

az eredeti, s birodalmi pecséttel ellátott sorsjegyeket

darab **számra 3 frt. 50 krért oszt. ért.**

és 11 darabot (különböző sorozattal) **35 ftért o. é.**

küldjük meg.

Azonnal a főhuzás után 1872 január 15-kén megküldjük minden részvényesnek a **hivatalos huzási lajstromot,** ezenkivül ugy e, valamint minden következő huzás után az eredmény Ausztria minden nevezetesebb lapjaiban közzé fog tétetni.

A kizárólagos fő-áruhely

Isenthal és Társa

Amsterdamban.

(355) 1—1

Maros-Vásárhelyt

a „Nap“-hoz czimzett jó hirben lévő

vendég-fogadó

jövő év Szt.-György naptól kezdve több évekre

haszonbérbe [...]

Értekezhetni iránta ugy[...]

Müller Józseffel

Ny. Gámán János örökoseinél Kolozsvártt.

A szent ünep miatt lapunk jövő száma szerdán jelenik meg.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.